

ВЕЛО НОВОСТИ

ДЕКЕМВРИ

СВЕТСКИ АКТИВНОСТИ

НОВОСТИ ОД СВЕТОТ НА ЕКОЛОГИЈАТА

COP30: Претставен е првиот остров во светот направен од 100% обновлива енергија

Игнасио Галан, претседател на Ибердрола, е еден од само 10-те корпоративни лидери поканети на воведните дискусии на COP30, каде што зборуваше за Фернандо де Нороња. Состаноците на COP30 започнаа, и лидерите и од јавниот и од приватниот сектор се во Белем веќе неколку дена, подготвувајќи се за почетокот на најважната конференција за климата во светот. Присутни се повеќе од една четвртина од светските политички лидери, вклучувајќи ги и оние од Германија, Франција и Велика Британија, како и претседателот на Европската комисија, генералниот секретар на ОН и лидери од Меѓународната агенција за енергија и Светската банка. Една од повежните иницијативи претставена на COP30 е онаа за островот Фернандо де Нороња, кој станува првиот остров од обновлива енергија во Латинска Америка. Овој проект предвидува Ибердрола да инвестира 55 милиони американски долари во бразилската територија Фернандо де Нороња. Островот, кој е заштитен знак на УНЕСКО, ќе стане првиот населен океански остров во Латинска Америка што работи на целосно одржлив енергетски модел благодарение на учеството на Ибердрола.

Проектот ќе вклучува инсталација на системи за складирање на сончева енергија и батерии со цел целосно елиминирање на зависноста на островот од фосилни горива.

СВЕТСКИ АКТИВНОСТИ

Малата и краткотрајна озонска дупка во 2025 година го продолжува долгорочниот тренд на закрепнување

Како многу потребна добра вест за животната средина, научниците објавија дека озонската дупка на Антарктикот во 2025 година била релативно мала и краткотрајна, потврдувајќи го долгорочниот тренд кон обновување на заштитниот штит на Земјата од сонцето. Националната океанска и атмосферска администрација на САД и НАСА соопштија дека озонската дупка е петта најмала од 1992 година, годината кога стапи на сила Монреалскиот протокол, значаен меѓународен договор за постепено укинување на хемикалиите што ја осиромашуваат озонската обвивка.

Службата за мониторинг на атмосферата „Коперник“ (CAMS) се согласи дека озонската дупка на Антарктикот во 2025 година заврши на 1 декември, што претставува најрано затворање од 2019 година. Озонската дупка во 2025 година беше исто така најмалата во последните пет години.

Секоја година, сезоната на озонски дупки – за време на австралиската пролет – е обликувана од температурите и ветровите во стратосферата над јужната хемисфера и присуството на супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка (ODS) што ги испушта човекот. Лоренс Руил, директор на Службата за мониторинг на атмосферата „Коперник“ (CAMS), изјави: „Предвременото затворањето и релативно малата големина на овогодишната озонска дупка е смирувачки знак и го одразува стабилниот напредок од година во година што сега го забележуваме во обновувањето на озонската обвивка благодарение на забраната за ODS. Овој напредок треба да се прослави како навремен потсетник за тоа што може да се постигне кога меѓународната заедница работи заедно за да се справи со глобалните еколошки предизвици.“

ЕКОФАКТ

Возењето велосипед е три пати побрзо од одењето

Со велосипед, можете да стигнете на посакуваната дестинација три пати побрзо отколку со пешачење, за иста количина на енергија.

СТРАТЕГИИ ЗА ОДРЖЛИВОСТ ВО РАЗЛИЧНИ ЗЕМЈИ

Новата студија на EIT Urban Mobility открива дека споделувањето велосипеди носи 305 милиони евра годишни придобивки за Европа.

Нова студија нарачана од EIT Urban Mobility и Cycling Industries Europe (CIE), а спроведена од EY, за прв пат квантифицира економски и социјален поврат на инвестициите во шемите за споделување велосипеди во Европа. Анализата покажува дека споделувањето велосипеди генерира 305 милиони евра годишни придобивки, потврдувајќи ја неговата улога како клучен елемент во одржливата урбана мобилност.

Споделувањето велосипеди сега е присутно во над 150 европски градови (ЕУ-27, Велика Британија, Швајцарија и Норвешка), од големи метрополитенски системи како Париз со 42 200 велосипеди до Брисел со повеќе од 11 000 и помали градови кои користат само неколку десетици велосипеди. Лондон е водечки град во Европа за возење велосипеди без

пристаниште, со 28 милиони патувања регистрирани во 2024 година. Заедно, овие мрежи сочинуваат флота од 438 000 споделени велосипеди, обезбедувајќи милиони патувања секоја година и поврзувајќи ги луѓето со работа, образование и јавен превоз. Студијата покажува дека споделувањето велосипеди придонесува за значајни еколошки, здравствени и економски придобивки. Секоја година, споделувањето велосипеди заштедува 46.000 тони емисии на CO₂ и 200 тони штетни загадувачи на воздухот. Со замена на патувањата со автомобил со активна мобилност, се помага да се спречат 1.000 хронични заболувања, што резултира со заштеда од 40 милиони евра во здравствената заштита. Застојот е намален, со заштедени 760.000 часа продуктивност, во вредност од 30 милиони евра, додека низ цела Европа се поддржани 6.000 работни места со полно работно време. За корисниците, споделувањето велосипеди нуди економичен начин на транспорт, намалувајќи ги трошоците за мобилност до 90% во споредба со автомобилите.

ПОГЛЕДНЕТЕ ЈА СТУДИЈАТА

ПРОЧИТАЈ ПОВЕЌЕ

Return on Investment in Bike Sharing Schemes

Final report

October 2025

Credits: Donkey Republic

The better question. The better answer. The better world works.

EY Shape the future with confidence

Co-funded by the European Union

EIT Urban Mobility

Cycling Industries Europe

CONFEDERATION OF THE EUROPEAN BICYCLE INDUSTRY (CIE) COBI

Since 1980 Representing the European Bicycle Industry

За градовите, споделувањето велосипеди е исто така силен инвестициски случај. За секое евро потрошено денес, има годишен поврат од 10%. До 2030 година, придобивките би можеле да се зголемат на 1 милијарда евра годишно ако продолжат инвестициите и експанзијата. Ова би вклучувало избегнување на 224 000 тони емисии на CO₂, спречување на повеќе од 4 200 хронични болести и поддршка на речиси 13 000 работни места. Под овие услови, секое инвестирано евро би можело да донесе годишен поврат од 75% од јавните расходи.

Студијата истакнува четири фактори што би можеле да го поттикнат овој раст:

зголемена побарувачка поради урбанизацијата и свеста;
поголема понуда преку регулаторна поддршка и поширока покриеност;
електрификација на возниот парк како одговор на силниот интерес на корисниците;
територијално проширување за да се затворат постојните празнини во услугите.

Овие можности зависат од поддржувачки услови, вклучувајќи конзистентна политика и финансирање, пофлексибилни и посигурни системи изградени врз основа на планирање базирано на податоци и посилна интеграција со јавниот превоз и велосипедската инфраструктура.

Наодите нагласуваат дека споделувањето велосипеди е одржлива и стратешка алатка за градовите. Со вистински политики и инвестиции, тоа може да поддржи поздрави граѓани, поефикасни транспортни системи и посилни локални економии.

ИНТЕРВЈУА СО АКТИВИСТИ И ИСТРАЖУВАЧИ

Гостин
Александар Анчевски

КРАТКО ПРЕТСТАВУВАЊЕ

Здраво, јас сум Александар, љубител на велосипедизам, трчање и планинарење.

ШТО ТЕ МОТИВИРАШЕ ПРВПАТ ДА СЕ ВКЛУЧИШ ВО ЕКОЛОШКИ АКТИВИЗАМ И ШТО ТЕ ДРЖИ МОТИВИРАН ДЕНЕС?

Главна мотивација е желбата за спорт, затоа го одбрав велосипедот како главно превозно средство со цел да не ја загадувам околината, а ме држи мотивиран зголемениот број на совесни граѓани кои се приклучуваат во овој еко активизам.

КОИ СЕ ТРИТЕ НАЈВАЖНИ ПРЕЧКИ ШТО ГИ ГЛЕДАШ ВО МАКЕДОНИЈА КОГА СТАНУВА ЗБОР ЗА ОДРЖЛИВОСТ?

Недостаток на граѓанска свест, едукација, несоодветни основни услови за велоактивистите.

КОЈА Е НАВИКА ШТО СЕКОЈ ОД НАС МОЖЕ ДА ЈА ВОВЕДЕ УШТЕ ДЕНЕС ЗА ДА НАПРАВИ РАЗЛИКА?

Да го замени моторното превозно средство со велосипед...:)

ШТО БИ МУ ПОРАЧАЛ НА МЛАД ЧОВЕК КОЈ САКА ДА СЕ ВКЛУЧИ ВО ЕКОЛОШКИ АКТИВИЗАМ, НО НЕ ЗНАЕ ОД КАДЕ ДА ПОЧНЕ?

Да се вклучи во велосипедски друштва, Вело Училишта, да може во иднина и тој некој да мотивира.

ВЕСТИ И ИНИЦИЈАТИВИ ПОВРЗАНИ СО ЕКОЛОГИЈАТА ВО МАКЕДОНИЈА

Еко Логик избран за контакт точка на YCDF, нов чекор кон поодржлива иднина

Еко Логик е официјално избран како контакт точка за Скопје во рамките на Форумот за Младинска Климатска Дипломатија за Југоисточна Европа (Youth Climate Diplomacy Forum – YCDF). Овој избор не е само признание за долгорочната работа во полето на животната средина, туку и значајна можност за понатамошно јакнење на младинскиот глас во климатските политики во регионот. Младите како двигатели на климатската трансформација

Како дел од оваа соработка, Луна Китановска ќе го претставува градот Скопје на форумот. Таа ќе се приклучи на пошироката регионална мрежа на млади лидери за климата – мрежа која обединува активисти, истражувачи, професионалци и визионери кои работат на зајакнување на климатската дипломатија и креирање политики што го ставаат климатското прашање во центарот на развојот.

Улогата на Луна и другите млади претставници е од клучно значење: тие ќе работат на поврзување на локалните заедници со регионални процеси, креирање иницијативи за климатско образование, поддршка на еколошки акции, како и внесување свежи идеи и перспективи во круговите на донесување одлуки.

Зошто ова партнерство е важно?

YCDF има за цел да обезбеди платформа каде младите од Југоисточна Европа можат да соработуваат, да разменуваат знаење и искуства и да иницираат политики за поефикасно справување со климатските промени. Изборот на Еко Логик како контакт точка за Скопје значи:

- засилување на регионалната соработка со други градови и организации,
- можност за заедничко креирање проекти и иницијативи,
- промовирање на младинскиот ангажман во климатските процеси,
- отворање врати за нови партнерства и интернационална соработка.

Поттик за поодржлива иднина

Оваа соработка отвора нови можности за дијалог, професионален раст и размена на иновативни практики. Истовремено, претставува силен чекор кон зајакнување на младите – како двигатели на промени и креатори на идни политики што ќе придонесат за поодржливо, поеколошко и климатски праведно општество.

АКТИВНОСТИ НА УЧИЛИШТАТА

Ноември

Ноемвриски активности во ООУ „Панко Брашнаров“ – Велес!

Под водство на наставничките Десанка Влахчева Христова и Верица Лазарева, беа реализирани 5 динамични и едукативни вело-активности:

- 1** Асоцијација „Велосипед“ – активирање на знаења и креативно размислување
- 2** Презентација „Велосипед и велосипедизам“ – делови, правила и безбедност
- 3** 3D изработка „Момче на велосипед“ – моторика, креативност и запознавање со опремата
- 4** Практично возење во училишниот двор – вежбање правилно возење, копирање и движење по патеки
- 5** Игра „Безбедно – Небезбедно“ – препознавање опасни ситуации во сообраќајот

Резултат?

Учениците развија сообраќајна култура, критичко мислење, креативност и практични вештини за безбедно возење.

Мобилноста започнува од училиштето – а навиките се градат од најмлади!

Вело Училишта ја спроведува својата годишна програма со поддршка од АМСМ – партнер кој верува во безбедни улици и одговорни млади велосипедисти.

ЗА НАЈАКТИВНИ И НАЈВКЛУЧЕНИ УЧИЛИШТА ЗА МЕСЕЦ НОЕМВРИ БЕА ИЗБРАНИ УЧИЛИШТАТА:

1. ООУ „11 Октомври“ од Куманово
2. Гоце Делчев - Аеродром
3. ООУ „Даме Груев“ с.Ерџелија

ЕКОФАКТ

Едно паркинг место за автомобил може да собере од 6 до 20 велосипеди.

На просторот потребен за еден автомобил може да се паркираат помеѓу 6 и 20 велосипеди. Типичното паркинг место е широко околу 2,4 - 3 метри и длабоко 5,5 - 6 метри со вкупна површина од 13-19 квадратни метри. Паркирањето надвор од паркинг место, односно директно на улица, обично бара околу 32 м² по автомобил, а доколку ги вклучиме и означените ленти и уредувањето, бројките за паркирање се зголемуваат уште повеќе.

ВЕЛОСИПЕДИЗАМ И ОДРЖЛИВА МОБИЛНОСТ

Преглед на актуелни трендови во велосипедизмот (безбедност, здравствени придобивки, ефекти врз урбана мобилност)

Зголемување на различноста инклузијата

Велосипедизмот честопати во минатото се соочуваше со критики дека е ексклузивен спорт, но плимата и осеката продолжуваат со својот бавен, но стабилен пресврт. Напорите за диверзификација на спортот добија значителен замав во 2024 година, а во 2025 година уште повеќе се прошири врз овие темели.

Организации како Националната меѓушколска велосипедска асоцијација (NICA) создаваат патишта за недоволно застапените групи да учествуваат во спортот, особено во младинските програми. Во меѓувреме, иницијативите на локално ниво ги поттикнуваат локалните велосипедски заедници во областите каде што спортот историски бил недоволно застапен, како што се делови од Африка, Азија и Јужна Америка.

Професионалните тимови и настани, исто така, даваат приоритет на претставувањето. На пример, UCI продолжува да работи на проширување на досегот на велосипедизмот на глобално ниво, додавајќи нови настани на различни локации и обезбедувајќи видливост за спортисти од сите средини. Брендите сè повеќе ги истакнуваат различните амбасадори во своите маркетиншки кампањи, одразувајќи ја реалноста на глобалната велосипедска заедница.

СТУДИИ НА СЛУЧАИ: УСПЕШНИ ПРАКТИКИ ОД СВЕТОТ ВО ПРОМОЦИЈА НА ВЕЛОСИПЕДИЗМОТ

Во фокус: женски велосипедизам

Женскиот велосипедизам продолжува да цвета во текот на оваа трансформативна ера. Успехот на Тур де Франс за жени во 2024 година ја нагласи побарувачката и ценењето на женските натпревари. Оваа година, спортот има за цел да го искористи тој моментум.

Иако разликите во наградниот фонд остануваат предизвик, тие се намалуваат, а спонзорите инвестираат повеќе во женските тимови. Додавањето на нови трки од женската светска турнеја на UCI во 2025 година одразува растечка посветеност на подобрување на женскиот календар.

Напорите на локално ниво се исто така од клучно значење. Програмите што ги охрабруваат младите девојки да се занимаваат со велосипедизам цветаат, со иницијативи како „Малата Бела“ во САД и слични програми во Европа и Азија што ја инспирираат следната генерација жени велосипедисти. Видливоста останува клучна, и како што емитувачите го прошируваат своето покривање на женските настани, публиката и влијанието на спортот несомнено ќе растат.

ЗАЕДНИЦА

АКТИВНОСТ НА МЕСЕЦОТ: „МАЛ СЕРВИСЕР“

Иако декември носи ладно и врнежливо време, тоа не значи дека велосипедите треба да се заборават! Оваа едноставна и едукативна семејна активност им помага на децата да научат како да се грижат за својот велосипед и да ја разберат важноста на безбедното возење.

За кого е наменета?

За деца од 7 до 14 години, заедно со нивните родители или старатели.

Каде?

Дома, во гаража, подрум или во влезот на зградата – без разлика на временските услови.

Што правиме?

- Родителите и децата заедно прават основна проверка на велосипедот, преку едноставни чекори што секој може да ги совлада:
- Проверка дали гумите се доволно напумпани
- Проверка на кочниците (стисни – пушти)
- Подесување на седлото на соодветна висина
- Бришење и чистење на рамката со сува крпа
- Проверка дали светлата и рефлекторите се на место

За поголемите деца, активността може да се прошири со кратко прашање: „Што би можело да се случи ако овој дел не функционира правилно?“

Што ви е потребно?

- Велосипед
- Крпа
- Малку време (20–30 минути)
- Добра волја и љубопитност

Зошто е оваа активност важна?

- Го развива чувството на одговорност кај децата
- Го поттикнува семејното заедничко време
- Ги учи децата на основи на безбедно движење
- Го одржува интересот за велосипедизмот и во зимскиот период

Со активността „Мал сервисер“, децата стануваат мали чувари на своите велосипеди – подготвени за нови авантури кога ќе дојде пролетта!

СОВЕТИ ЗА РЕЦИКЛИРАЊЕ И ОДРЖУВАЊЕ НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Намалување, Ре - употребување и рециклирање

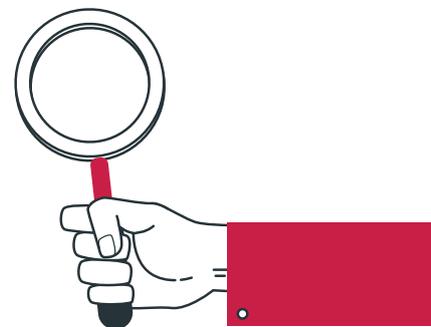
Живееме во култура на фрлање. Навикнати сме да купуваме нови работи и да ги фрламе старите. Со креативно размислување и со внимателна грижа за навиките за потрошување, децата ќе купуваат работи што се неопходни, т.е. ќе ги намалуваат потребите за купување, и ќе смислат иновативни начини за повторно користење на своите стари работи. Тие исто така можат да учат за биоразградливи наспроти небiorазградливи предмети, што ќе им овозможат да учат за процесот на рециклирање.

Овој месец одвојте време за да ги прегледате старите работи, играчки, облека, тефтери и тетратки и одлучете што ќе задржите, што ќе рециклирате, а што ќе ре - употребите.

САКАШ ДА НИ ПРЕДЛОЖИШ ТЕМА ЗА СЛЕДНОТО ИЗДАНИЕ?

Пиши ни на veloschools.ecologic@gmail.com

ВЕЛО УЛИЧИШТА

ВЕЛО УЛИЧИШТА

ВЕЛО УЛИЧИШТА

ВЕЛО УЛИЧИШТА

ВЕЛО УЛИЧИШТА

ВЕЛО УЛИЧИШТА